VERSLAG VAN DE HOORZITTING, 16 mei 2013, 14.00 – 16.15 uur

Zaaknr: 103640
Inzake: Ontwerpbesluit wijziging technische voorwaarden inzake de administratieve volumeherleiding en beperking netverliezen voor gas

Aanwezig namens het bestuur Autoriteit Consument en Markt:

Mevr. Moe Soe Let	Juridische Zaken, voorzitter
Dhr. Rodenhuis	Juridische Zaken, lid hoorcommissie
Mevr. Beyer	Directie Energie, lid hoorcommissie
Dhr. Van der Meulen	Directie Telecom, Vervoer en Post, lid hoorcommissie

Aanwezig namens partijen:

Dhr. Bakker	mede namens Consumentenbond
Dhr. Karskens	Consumentenbond
Dhr. Visser	Vereniging Energie-Nederland
Mevr. Frans	Vereniging Energie-Nederland
Mevr. Rumph	Vereniging Energie-Nederland
Mevr. Wassenaar	Vereniging Energie-Nederland (‘Energie-Nederland’)
Dhr. Janssen	Netbeheer Nederland
Dhr. Borghols	Gas Transport Services
Mevr. Pastoor	Gas Transport Services (‘GTS’)
Dhr. Van Scheijndel	Westland Infra Netbeheer
Dhr. Braun	Westland Infra Netbeheer (‘Westland’)
Dhr. Lolkema	Enexis
Dhr. Jonkers	Enexis
Dhr. Van Bemmelen	Stedin Netbeheer
Dhr. Bohte	Stedin Netbeheer
Dhr. Jongbloed	Liander
Dhr. Schepens	Endinet
Mevr. Krijger	Endinet
Dhr. Hamberge	Vereniging Nederlandse EnergieData Uitwisseling
Dhr. Van Unnik	Vereniging Nederlandse EnergieData Uitwisseling (‘NEDU’)

Verslag:

Mevr. Van Splunter	Bajol Tekst & Interpretatie i.o.v. ACM Verslagdienst

De voorzitter opent de hoorzitting en heet de aanwezigen welkom. De hoorzitting is georganiseerd naar aanleiding van het door de Raad van Bestuur van de NMa (‘de Raad’) opgestelde ontwerpbesluit voor de wijziging van de technische voorwaarden over de administratieve volumeherleiding en de beperking van netverliezen voor gas. De NMa heeft hierbij gebruikgemaakt van haar bevoegdheid ex art. 12c, tweede lid Gaswet. Dit heeft zij gedaan, omdat een wijziging van de technische voorwaarden noodzakelijk is en de gezamenlijke netbeheerders geen gehoor hebben gegeven aan het verzoek van de Raad om een codewijzigingsvoorstel in te dienen. Op 1 april 2013 is de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt in werking getreden, waardoor de Autoriteit Consument en Markt (‘ACM’) de rechtsopvolger is van de NMa. Dit houdt in dat ACM de behandeling van de onderhavige procedure voortzet.

De NMa heeft een marktconsultatie gehouden onder de gezamenlijke netbeheerders en de representatieve organisaties van netgebruikers op de gasmarkt. In dat kader zijn verschillende zienswijzen binnengekomen. Vervolgens heeft de NMa een ontwerpbesluit opgesteld waarop eveneens verschillende zienswijzen zijn ontvangen. Deze zijn aanleiding geweest om wijzigingen in het oorspronkelijke ontwerpbesluit door te voeren. Dit heeft geleid tot een gewijzigd ontwerpbesluit dat met de bijbehorende stukken ter inzage is gelegd, waarvan is kennisgegeven in de Staatscourant van

27 maart 2013. Op dit ontwerpbesluit zijn schriftelijke zienswijzen ontvangen van Netbeheer Nederland namens de gezamenlijke netbeheerders, Westland Infra Netbeheer ('Westland'), van de heer Bakker, van de Vereniging Energie-Nederland ('Energie-Nederland') en van Gasunie Transport Services ('GTS').
Dhr. Karskens merkt op dat de zienswijze van de heer Bakker ook de zienswijze is van de Consumentenbond.
De voorzitter neemt hiervan kennis. Zij constateert dat de heer Bakker namens de Consumentenbond en namens zichzelf spreekt.
De heer Bakker bevestigt dit.

De voorzitter vervolgt dat de ingediende zienswijzen en de hoorzitting deel uitmaken van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, zoals in afdeling 3:4 Algemene wet bestuursrecht is beschreven. Dat houdt in dat de procedure openstaat voor belanghebbenden, hetgeen betekent dat een indiener van een schriftelijke of mondelinge zienswijze een belang moet hebben dat rechtstreeks bij het besluit is betrokken. Het resultaat van de procedure zal een besluit zijn van ACM. Tegen dit besluit kan door belanghebbenden een beroep worden ingesteld bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

Het ontwerpbesluit beoogt per 1 januari 2014 een aantal zaken te wijzigen, te weten een verhoging van de gemiddelde gastemperatuur, een verhoging van de atmosferische druk en een aanpassing van de allocatie- en reconciliatieberekeningen waardoor de uurlijkse en de maandelijkse netverliezen worden toegewezen aan de regionale netbeheerders. In verband met deze wijzigingen zijn ook andere wijzigingen noodzakelijk. In de eerste plaats zijn er voor de administratieve temperatuurscorrectie wijzigingen in de InformatieCode Gas en Elektriciteit noodzakelijk. Daarvoor heeft ACM in april een opdracht tot wijziging aan de Vereniging Nederlandse EnergieData Uitwisseling ('NEDU') gezonden. Over die codewijziging zal het bestuur ACM separaat besluiten. In de tweede plaats zijn er wijzigingen voor de drukcorrectie als gevolg van de hoogteligging van de gasmeter en een correctie van een afwijkende afleveringsdruk noodzakelijk. Daarvoor heeft ACM in mei wijzigingsverzoeken gezonden aan zowel Netbeheer Nederland als aan de NEDU. Deze wijzigingen worden in afzonderlijke trajecten geregeld. Het is mogelijk dat partijen ter zitting punten naar voren willen brengen die meer thuishoren in een van de zojuist genoemde trajecten. Dat betekent dat deze punten niet in het kader van het onderhavige ontwerpbesluit aan de orde kunnen komen.

Zij stelt de leden van de hoorcommissie voor.

Zij schetst de gang van zaken ter zitting. Het betreft een openbare zitting. Indien partijen vertrouwelijke gegevens naar voren willen brengen, kunnen zij dat tevoren aangeven opdat passende maatregelen kunnen worden getroffen.

Van de zitting wordt een verslag gemaakt, dat betrokkenen zal worden toegezonden. Commentaar op de redactie van het verslag leidt niet tot wijziging ervan, doch wordt toegevoegd aan het dossier. Het is niet de bedoeling daarbij nieuwe punten op te brengen.

Het doel van de hoorzitting is partijen de gelegenheid te bieden mondeling hun zienswijze in te dienen. ACM merkt echter wel op dat er in deze procedure al verschillende inspraakrondes hebben plaatsgevonden waarin iedereen zich heeft kunnen uitlaten over hetgeen ter zitting op tafel ligt. Het proces bevindt zich nu in een fase waarbij ACM voor een bepaalde lijn heeft gekozen en nagaat of de inhoud van het ontwerpbesluit niet strijdig is met de Gaswet.
Dhr. Borghols brengt naar voren dat hij in het ontwerpbesluit een reactie heeft gemist op de vorige zienswijze van GTS.
De voorzitter zal later op dit punt terugkomen. Zij vervolgt dat de alternatieven voor de lijn die nu in het ontwerpbesluit is neergelegd, in beginsel pas aan de orde komen als moet worden geconstateerd dat deze lijn in strijd zou komen met de Gaswet dan wel anderszins op ernstige bezwaren zou stuiten. Het is mogelijk dat er naast de oplossingen die ACM tot dusver heeft gekozen, andere oplossingen denkbaar zijn die ook zouden kunnen werken, maar daar houdt ACM zich in deze fase in beginsel niet meer mee bezig. Dit betekent ook dat op punten waar partijen aanvullingen op of uitbreidingen van het ontwerpbesluit wensen, er voor ACM alleen reden tot aanpassing van het besluit zal zijn, als blijkt dat het voorstel zonder die aanvulling of uitbreiding in strijd komt met de Gaswet. Dat zou het geval zijn als het besluit incompleet is en in zijn huidige vorm niet zelfstandig kan werken.

Een tweede procedurele punt is de belanghebbendheid.

Dhr. Rodenhuis merkt met betrekking tot de belanghebbendheid van de heer Bakker op dat het voor het moment volstaat dat de Consumentenbond de zienswijze van de heer Bakker tot de hare heeft gemaakt. In de volgende fase, als het besluit genomen is, zou een eventueel beroep ook via de Consumentenbond moeten worden aangetekend.

De voorzitter kondigt de eerste termijn aan en nodigt de heer Bakker, die mede namens de Consumentenbond spreekt, uit zijn zienswijze nader toe te lichten.

Dhr. Bakker houdt in aanvulling op zijn schriftelijke zienswijze een betoog dat is gebaseerd op de tekst van zijn pleitnota. Een kopie van deze pleitnota is aan dit verslag gehecht als Bijlage 1. Hierna wordt het volledige betoog weergegeven.

Het lijkt begrijpelijk dat een land eigen regels wil opstellen, maar nog altijd geldt: 'Beter goed overgenomen dan slecht zelf bedacht.' Eerder is er al op gewezen dat in de Duitse wetgeving *Das DVGW-Arbeitsblatt G 685* is overgenomen en sinds 1993 van kracht is. Nu wordt voorgesteld de hele hoogtecorrectie, gestaffeld naar 100 meter, weg te laten.

Steeds gaat het over 'de kleinverbruiker', soms zelfs over 'de gemiddelde kleinverbruiker'. Met gemiddelden moet men echter heel goed oppassen. Het minimumloon in Nederland is 17.000 euro per jaar en het loon van een directeur van een bank met staatssteun bedraagt 1,3 miljoen euro. Dan zou men kunnen stellen dat het gemiddelde loon dus 550.00 euro per jaar is. Dit voorbeeld geeft aan welk belang moet worden gehecht aan het begrip 'gemiddelde kleinverbruiker'.

In het ontwerpbesluit wordt verwezen naar de brief van de Minister van Economische Zaken uit 2008, waarbij het Kiwa Gas Technology-rapport is ingediend bij de Tweede Kamer. Er wordt 3,25 procent te veel gemeten – overigens ontbreken tot nu toe altijd de grenzen waartussen dat gemiddelde dan schommelt. Wat betekent dat voor de gemiddelde afnemer? Deze gebruikt 1600 m^3 per jaar. Dat betekent dat sinds 2006, toen de veronderstelde meettemperatuur van 7 ºC inging, 728 m^3 te veel is gemeten en de afnemer 437 euro te veel heeft betaald. De Minister stelt wel dat de gasprijs navenant lager is, maar hij zegt er niet bij dat de milieubelasting, die op dit moment 20 cent per m^3 is, nog steeds op die te hoge waarde is berekend. In een brief van het Ministerie van Financiën is aangegeven dat het ministerie afgaat op het volume dat het gasbedrijf opgeeft, dus op het te hoge volume. De afnemer betaalt dan ongeveer een tientje per jaar te veel. Is dat bedrag nou veel? Daarover heeft de NMa zich in januari 2012 in haar publicatie *Outcome van NMa-optreden* zelf uitgesproken. Een kopie van deze publicatie is aan dit verslag gehecht als Bijlage 2. Daarin wordt vol trots vermeld dat door de regelgeving van de NMa de 7,3 miljoen kleinverbruikers ongeveer 3 miljoen euro is bespaard. Dat komt neer op 0,66 euro per kleinverbruiker. Als dat al vermeldenswaardig is, moet een tientje, twintig of zelfs dertig euro wel de spuigaten uitlopen, in ieder geval volgens de opstellers van deze publicatie.

Voor de invloed van de hoogte heeft ACM aan twee organisaties gevraagd om met suggesties te komen. Een onderdeel van die suggesties is al door de Minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer gerapporteerd. Daarin staat dat elke tien meter boven NAP 1,2 promille scheelt in gasvolume. In de plaats Vijlen in Zuid-Limburg wordt op 200 meter hoogte al 2,4 procent te veel volume gemeten. Met de te laag veronderstelde meettemperatuur kan een fout van 2 procent bij de afnemer komen. Een gasmeter kan namelijk, ook als hij goed is, volgens Kiwa Gastechnology 4 procent te veel aanwijzen en die wordt dan niet vervangen. Door deze drie toegestane omstandigheden kan er 8,4 procent te veel gas worden gemeten.
De voorzitter interrumpeert dat een paar van de genoemde punten in afzonderlijke trajecten zijn ondergebracht, zoals zij aan het begin van de hoorzitting heeft aangegeven. Dat is mede voortgevloeid uit eerder ingebrachte informatie. Zij verzoekt de opmerkingen over deze punten in de afzonderlijke trajecten in te brengen.
Dhr. Bakker stemt hiermee in. Hij vervolgt dat de maximale afwijking van een in gebruik zijnde meter niet ter discussie staat. Dat is een gegeven waarover inhoudelijk niet wordt gesproken. Pas als de meetinrichting meer dan 6,3 procent afwijkt, moet er wat gebeuren. Maar die 6,3 procent is al heel veel. Daarom moet de installatie van een TC-meter snel worden verplicht. De uitrol van de slimme meter staat gepland voor 2014, maar uit het invoeringsbesluit blijkt dat de temperatuurscorrectie dan nog niet wordt gedaan. Dat betekent dat het wel twintig jaar kan duren voordat die meter zonder temperatuurscorrectie wordt vervangen.

De vraag is ook of er wel goed wordt gemeten. De indruk bestaat dat er bij de kleinverbruikers goed wordt gemeten, waarbij Verispect keurt of de meter goed werkt. Uit het jaarverslag van Verispect over 2012 blijkt dat de achterstand van de meteruitwisseling weliswaar met 1119 meters is verminderd, maar fors blijft. Een kopie van de desbetreffende passages uit de jaarverslagen 2008, 2011, 2012 van Verispect is aangehecht aan dit verslag als Bijlage 3. Daaruit is af te leiden dat een foute meter gemiddeld nog 3,5 jaar in het net blijft hangen. Dat is ook een push om snel de TC-meter in te voeren.

In de Meetvoorwaarden Gas, waarvan dertien versies zijn geweest, staat in de laatste versie van juli 2012 als novum dat de gastemperatuur geen 7 ºC bedraagt. Dat heeft Energiebeheer Nederland indertijd in de Meetcode Gas geadviseerd aan de NMa. De Meetcode Gas versie 4.0 van 2003 is indertijd inclusief schrijffouten letterlijk overgenomen door de NMa. De vraag is of dit niet eerder bekend was. In de schriftelijke zienswijze is een onderzoek uit 1987 aangehaald waarin ook metingen zijn verricht, gemiddeld maar ook verdeeld naar het aantal meetpunten. Destijds is in 48 woningen gemeten, in het onderzoek van 2008 waren 26 woningen betrokken. Er blijkt ook een gastemperatuur van 26 ºC te zijn gemeten. Er wordt dus veel meer gemeten dan blijkt uit het door de NMa voorgelegde stuk. Dat geeft alweer een push om snel met de TC-meter te komen.

In een publicatie van ConsuWijzer inzake gasmeters van 5 april 2007 staat dat het gas warmer wordt tijdens het transport over het netwerk naar de voordeur van de afnemer en dat de meters dat niet kunnen vaststellen en alleen de kubieke meters tellen die door de leiding gaan. Indertijd had Verispect echter al een aantal TC-meters afgekeurd. Spreker is nagegaan wanneer de TC-meter er is gekomen, om te voorkomen dat wordt gezegd dat het een novum is. In het tijdschrift *Gas* stond in oktober 1988 al een advertentie voor een dergelijke meter. Een kopie van deze advertentie is aan dit verslag gehecht als Bijlage 4. Daaruit blijkt eens te meer dat Nederland achterloopt bij het invoeren van de TC-meter.

Als de afwijking van de meetinrichting bij kleinverbruikers 6,3 procent mag zijn en er een hoogte-correctie wordt toegepast, mag de gastemperatuur liggen tussen min 4 en plus 34 ºC zonder dat er temperatuurscorrectie wordt toegepast, zoals blijkt uit de in de schriftelijke zienswijze gegeven berekeningen. Daar moet een keer naar worden gekeken.

Op basis van de Meetvoorwaarden Gas moet de fout van de meetinrichting 5,3 procent bedragen voordat er een nieuwe meter wordt geplaatst. Mede door de temperatuur die niet is zoals hij behoort te zijn, is de conclusie dat boven de 47,5 meter boven NAP überhaupt geen nieuwe gasmeters mogen worden geplaatst. Dat betekent dat op dit ogenblik in heel Zuid-Limburg geen nieuwe gasmeters mogen worden geplaatst. Dat gebeurt natuurlijk wel, maar de energiebedrijven zouden daar dus in overtreding zijn. Dit betekent dat het systeem rammelt.

Dit zijn veel gastechnische en regelgevingtechnische opmerkingen maar het kan ook worden bezien vanuit een menselijker vlak en een verantwoordelijkheidsvlak. Het is voorstelbaar dat in de toekomst een opvolger van de huidige Minister van Economische Zaken aan de opvolger van de huidige voorzitter van het bestuur ACM vraagt of ACM met de wijziging van de temperatuur in 2014, 2015 niet achterliep. Dan kan hij wijzen op een publicatie in het tijdschrift *Gas* uit 1957. Indertijd heeft D. Tinbergen al gemeten dat de gastemperatuur weliswaar een tikkeltje onder de 7 ºC komt, maar het grootste deel van het jaar daarboven ligt. Een kopie van deze publicatie is aan dit verslag gehecht als Bijlage 5. Op basis van die temperatuur is het gaslekverlies bepaald. Op basis van de hogere meet-temperatuur bij de kleinverbruiker is door het Ministerie van Economische Zaken via de gasprijs een subsidie verleend aan gasbedrijven die op aardgas overgingen. De opvolger van de huidige Minister van Economische Zaken kan dan tegen de opvolger van de huidige voorzitter van bestuur ACM zeggen: 'Je voorganger is langer dan een halve eeuw te laat geweest met de temperatuurscorrectie. Zorg dat je niet een halve eeuw te laat bent met het regelen van de hoogtecorrectie.'

De voorzitter dankt de heer Bakker voor zijn toelichting. Zij nodigt Energie-Nederland uit om een toelichting te geven op haar zienswijze.

Dhr. Visser houdt een betoog dat volledig overeenkomt met de tekst van zijn pleitnota. Een kopie van deze pleitnota is aan dit verslag gehecht als Bijlage 6. Hij vat samen dat Energie-Nederland in aanvulling op het ontwerpbesluit vraagt om profiel, standaardjaarverbruik en openbaarheid van de netverliezen.

De voorzitter dankt de heer Visser voor zijn toelichting. Zij nodigt Netbeheer Nederland uit haar zienswijze nader toe te lichten.

Dhr. Janssen merkt op dat alles wat er over het onderhavige onderwerp kan worden gesteld, inmiddels al schriftelijk naar voren is gebracht naar aanleiding van het consultatiedocument, het eerste ontwerpbesluit en het tweede ontwerpbesluit. Samenvattend kan men stellen dat er rond dit dossier twee vragen zijn te beantwoorden. De eerste is waarom deze regeling wordt ingevoerd en of deze zin heeft. Die vraag is volgens de gezamenlijke netbeheerders simpel te beantwoorden: met dit voorstel worden problemen verplaatst. De heer Bakker heeft een pleidooi gehouden om niet te spreken over gemiddelden. Maar dat is precies wat er hier wordt gedaan: de gemiddelde afwijking, die als verzamelnaam netverliezen heeft meegekregen, wordt nu gestopt in de *commodity*tarieven voor de kleinverbruikers. In het voorliggende ontwerpbesluit komt diezelfde gemiddelde afwijking in de tarieven van de netbeheerders terecht. Met andere woorden: de ene fout wordt verplaatst naar de andere fout. Naar de mening van de gezamenlijke netbeheerders is dit niet doelmatig. Er worden een heleboel kosten gemaakt om het in te regelen, terwijl er uiteindelijk geen nauwkeuriger systeem komt. Dat nauwkeuriger systeem komt pas als er een echte TC-meter is. Die komt er en daarmee wordt het probleem opgelost, niet met deze systematiek. De verdere onderbouwing van deze stelling staat in de documenten die de netbeheerders eerder hebben aangeleverd.

De tweede vraag is wat de netbeheerders vinden van de in het ontwerpbesluit voorgestelde regeling, als ze eenmaal moeten accepteren dat er een regeling komt. Deze is in ieder geval een stuk beter dan die in het vorige ontwerpbesluit, waarmee de netbeheerders uitermate ongelukkig waren. Toch hebben ze op drie punten nog kritiek, zoals Netbeheer Nederland ook heeft aangegeven in haar schriftelijke zienswijze. Het eerste punt is tijd. Er moet voldoende tijd zijn om dit in te regelen. In haar vorige zienswijze heeft Netbeheer Nederland geopperd om aan te sluiten bij de nieuwe reguleringsperiode en de uitrol van de TC-meter. Dat is 1 januari 2014, maar inmiddels is men een jaar verder. Er moeten ICT-systemen worden aangepast. Het Stroomopwaartstraject is nog niet eens helemaal afgerond. Daarmee hebben de netbeheerders geleerd dat het aanpassen van ICT-systemen veel tijd kost. Daarom dringen de netbeheerders er bij ACM op aan om niet vast te houden aan de datum van 1 januari 2014, omdat de systemen dan nog niet klaar zijn en de netbeheerders de regeling dus niet kunnen uitvoeren.

Het tweede punt is het proces. In haar inleiding heeft de voorzitter gewezen op de zelfstandige uitvoerbaarheid van het voorliggende besluit. Naar de mening van de netbeheerders is dit besluit niet zelfstandig uitvoerbaar. De wijziging in de InformatieCode Elektriciteit en Gas die regelt welke procesmatige aanpassingen nodig zijn, is onontbeerlijk voor de uitvoering van deze regeling. Als die er niet is en niet tegelijkertijd in werking treedt, kan het voorliggende besluit niet worden uitgevoerd. Het is prima dat het dossier technisch als een apart dossier wordt gezien, maar het moet op hetzelfde moment in werking treden. De netbeheerders kunnen ook pas gaan bouwen aan hun systemen als voor beide besluiten duidelijk is wat er moet gebeuren.

Het derde punt is het geld. Als de netbeheerders de voorliggende regeling moeten gaan uitvoeren, wordt dit een nieuwe klus voor hen. Tot nu toe zijn de netbeheerders absoluut niet bedreven in het handel drijven in gas. Dat mogen ze zelfs niet eens. Nu moeten ze gas gaan inkopen. De leveranciers hebben aangegeven dat dit in de tijd variërend ook nog eens volgens profielen moet gebeuren. Als de netbeheerders dit moeten gaan doen, willen ze er eerst wat ervaring mee opdoen. Daarom pleiten ze ervoor om dit pas te gaan doen in de eerste reguleringsperiode buiten de maatstaf, zodat ervaring kan worden opgedaan met wat dit allemaal met zich mee gaat brengen, zowel op de handelsmarkt als in de portemonnee.

De voorzitter dankt de heer Janssen voor zijn toelichting. Zij nodigt Westland uit het woord te voeren.

Dhr. Van Scheijndel brengt naar voren dat Westland als enige netbeheerder altijd al te maken heeft gehad met meetverlies. Dat heeft te maken met de enorme populatie van glastuinbouw in het gebied van Westland, waardoor meer dan 90 procent van het gasvolume grootverbruikmeters betreft. Vanwege deze omstandigheid heeft Westland ook al jaren onderzoek gedaan naar het meetverlies. Dat is een vrij pijnlijk issue en voor de splitsing kwam het meetverlies voor haar rekening. Uit al die onderzoeken bleek dat 95 procent van de meetverliezen wordt veroorzaakt door de meetafwijking, de geaccepteerde meetonnauwkeurigheid van de meters. Iedere gasmeter mag 1 procent omhoog of

omlaag afwijken. Elke meter heeft dus een bandbreedte van 2 procent. Als de meter binnen die band meet, is hij goed, maar er treedt wel een verschil op. De meetafwijking vindt plaats op kleinverbruikmeters, op grootverbruikmeters en op de GOS-meters. Westland kan die meetonnauwkeurigheid niet beïnvloeden; er geldt een vrije markt voor meterdomein bij grootverbruik. Ook de GOS-meting kan zij niet veranderen, daar deze van Gasunie is. Daarnaast is die onnauwkeurigheid wettelijk bepaald: de meter voldoet gewoon, ook al meet hij niet 100 procent nauwkeurig.

In het ontwerpbesluit stelt ACM in randnummer 70 dat het beheer van de meters voor kleinverbruik in handen is gekomen van de regionale netbeheerders. Daarom acht zij het logisch, wenselijk en redelijk om de regionale netbeheerder verantwoordelijk te maken voor meetonnauwkeurigheid. Westland vindt dat een wat magere motivering. Want ook al hebben de regionale netbeheerders het beheer van de kleinverbruikmeters, ze kunnen die meetonnauwkeurigheid niet beïnvloeden. Bovendien zegt ACM helemaal niets over de argumenten die Westland heeft aangevoerd ten aanzien van de meters voor het grootverbruik en op het GOS. Die veroorzaken juist het allergrootste probleem. Het gaat kortom om een meetverschil dat de netbeheerder helemaal niet kan beïnvloeden.

Onder de motivering dat er een financiële prikkel moet zijn, worden de netbeheerders toch verantwoordelijk gemaakt. Maar er kunnen nog zo veel prikkels zijn, al wordt er een penalty op gezet van 200 procent, dan nog kan Westland er niets mee: zij kan de meters niet wisselen en die onnauwkeurigheid wegnemen. Westland is het er dus niet meer eens dat dit haar kant op komt, tenzij de rekening daarvoor een-op-een kan worden gedekt.

Daarnaast heeft Westland geconstateerd dat de wettelijke basis voor de voorliggende verschuiving ontbreekt. ACM noemt dit een transportondersteunende dienst, maar dat is het niet. De motivering van ACM is dat de gasdruk instabiel zou worden als de regionale netbeheerders dit niet zouden regelen. Daarvan is echter totaal geen sprake: de druk in het net is een technisch proces dat helemaal los staat van de vraag wie de rekening voor het netverlies krijgt. Sterker nog, het netwerk functioneert ook nu prima. Nu nemen de leveranciers de meetverliezen voor hun rekening. Het inkopen van het netverlies is dan ook alleen een papieren oplossing die helemaal los staat van de regeling in het net. Om die reden is dit ook geen transportondersteunende dienst. Het zou hoogstens een leverancierondersteunende dienst kunnen zijn, maar daarvoor is geen wettelijke basis.

Het standpunt van Westland is dan ook dat moet worden voorzien in een adequate wettelijke basis, voordat de voorgestelde regeling in werking treedt. Als die er is of er komt, dan is het secundaire punt dat dit buiten de maatstaf moet blijven. Dit, omdat er als gevolg van klantportfolio's grote verschillen zijn tussen netbeheerders. Er zijn verschillen tussen netbeheerders in telemetrie en kleinverbruikers waarvan de financiële effecten en risico's zeer groot kunnen zijn. Aangezien nagenoeg al het meetverschil niet beïnvloedbaar is, is er geen prikkel te bedenken om dit via de maatstaf te regelen.

De voorzitter dankt de heer Van Scheijndel voor zijn toelichting. Zij nodigt GTS uit haar zienswijze toe te lichten.

Dhr. Borghols licht het standpunt van GTS toe. GTS behoort niet tot de regionale netbeheerders en wordt in die zin niet getroffen door dit besluit. Maar zij voert wel een aantal centrale activiteiten uit voor de markt, waardoor sommige van de in het ontwerpbesluit voorgestelde oplossingen GTS direct in haar bedrijfsvoering treffen. Daarom heeft GTS wel degelijk een mening over dit onderwerp.
Ten eerste is GTS van mening dat de voorgestelde werkwijze ondoelmatig is. In het ontwerpbesluit geeft ACM de verantwoordelijkheid voor de netverliezen aan de regionale netbeheerders. ACM wil dat de regionale netbeheerders betalen voor zowel de *commodity* verbonden met de netverliezen als de transportkosten in het landelijk net die verbonden zijn aan de netverliezen bij de regionale netbeheerders. Het is de vraag of in het ontwerpbesluit de juiste oplossing wordt aangedragen voor het gegeven probleem. GTS is van mening dat dit niet het geval is. De aangedragen oplossing schiet zijn doel ver voorbij en is in die zin ondoelmatig. Hiermee is het ontwerpbesluit in strijd met art. 12f, eerste lid, onderdelen b en d Gaswet. De onzekerheden bij het bepalen van de momentane netverliezen zijn namelijk groot, vanwege de veelheid van effecten en processen die bijdragen aan de netverliezen en de in de tijd variërende bijdrage van deze effecten en processen. Dit blijkt onder andere uit randnummers 55 en 56 van het ontwerpbesluit, en verder uit bijlage 3 bij het ontwerpbesluit. Daarbij komt dat de onzekerheid in de momentane omvang van de netverliezen in dezelfde orde van grootte ligt als de momentane netverliezen zelf. Daarom heeft het naar de mening

van GTS geen zin om de momentane afname, die wordt weergegeven door de online en offline allocatie, te corrigeren voor deze netverliezen. Slechts de langetermijneffecten die worden weerspiegeld in de reconciliatie kunnen met voldoende zekerheid worden bepaald. Hiermee is het onderdeel *commodity* afgedekt.

Gezien de onzekerheid in de momentane omvang van de netverliezen is iedere correctie van de online allocatie en de bijdrage, die dit levert aan de onbalanspositie van de programmaverantwoordelijke in het landelijk gastransportnet, omgeven met zulke grote onzekerheden dat de kwaliteit en de nauwkeurigheid van de onbalansinformatie eerder slechter dan beter wordt van het meenemen van de netverliezen. Daarom is het doorvoeren van een dergelijke correctie ondoelmatig. Hetzelfde kan worden gesteld van de offline allocatie. De kosten voor het verrekenen van transport door het landelijk gastransportnet vinden slechts hun weerslag in de zogenaamde OV-exitcontractering en niet in de allocatie. Om deze kosten in rekening te brengen bij de regionale netbeheerders zou het opnemen van een redelijke stelpost in de OV-exitcontractering afdoende zijn.

Tot slot draagt door de genoemde onzekerheid een verwerking in de online allocatie ook niet bij aan de verrekening van kosten voor programmaverantwoordelijkheid en daarmee de onbalanskosten die het met zich meebrengt, omdat niet bepaald is hoe groot deze kosten zouden moeten zijn en zelfs niet of deze positief dan wel negatief zijn.

Samenvattend pleit GTS niet voor een aanvulling op of een uitbreiding van het voorstel, maar stelt zij voor om het voorstel in te perken tot alleen de reconciliatie en alle uitbreiding van online en offline allocatieprocessen uit het voorstel te schrappen.

Het tweede punt van GTS is dat in het ontwerpbesluit geen rekening is gehouden met de tijd die nodig is voor de implementatie van de maatregelen. Netbeheer Nederland heeft dat al aangegeven voor de regionale netbeheerders. Ook voor GTS geldt dat pas kan worden begonnen met het ontwerpen van de wijzigingen in de IT-systemen op het moment dat het definitieve besluit is genomen. Naar verwachting zal dat op zijn vroegst pas rond de zomer zijn, waarna maximaal een halfjaar zou resteren voor het voorbereiden van de aanpassingen. Zonder overige lopende wijzigingen in de systemen van GTS zal dit al een grote uitdaging zijn, maar nu er ook, mede op verzoek van ACM, aanpassingen plaatsvinden rond de implementatie van de Europese CAM/CP-verordening en de Europese code betreffende balancering is het schier onmogelijk om voor 1 januari 2014 iets in de systemen van GTS aan te passen op dit punt. GTS kan dan ook slechts omgaan met een latere inwerkingtredingsdatum die niet vóór 1 januari 2015 kan liggen.

De voorzitter dankt de heer Borghols voor zijn toelichting. Zij schorst de hoorzitting voor een korte koffiepauze.

De voorzitter heropent de hoorzitting. Zij kondigt een reeks vragen van de hoorcommissie aan. Zij vraagt aan de heer Bakker namens de Consumentenbond voor het voorliggende ontwerpbesluit een onderscheid te maken tussen de punten die echt niet goed zijn en die niet zo mogen worden vastgesteld, en de punten die een stapje in de goede richting zijn en wellicht nog verder zijn te verbeteren.

Dhr. Bakker constateert dat ACM hard bezig is om de TC-meter in te voeren. Maar dat is nog niet gebeurd. Nu wordt als standaard 15 ºC ingevoerd. Dat is een hele verbetering vergeleken met de huidige situatie. Bij het lekverlies dat nu wordt bepaald op basis van de verkoop aan de kleinverbruiker, 11 miljard kuub per jaar, moet 3,25 procent worden opgeteld. Dit bestaat voor 80 procent uit methaan, dat van veel grotere invloed is op het broeikaseffect dan koolzuurgas. Dat kan nog een behoorlijke navordering worden voor het Ministerie van Financiën. Dus hoe eerder de standaardtemperatuur op 15 ºC wordt gesteld, des te beter. Zoals spreker aan het begin van zijn betoog heeft gesteld, is het beter goed overgenomen dan slecht zelf bedacht. In de Duitse regelgeving wordt gesteld dat de gastemperatuur 15 ºC is, tenzij wordt aangetoond dat deze anders is. Niemand zal gaan aantonen dat de temperatuur lager ligt, want dat kost hem geld. Maar dat hij hoger kan worden heeft spreker aangehaald in zijn zienswijze. Uit het onderzoek van VEG-Gasinstituut uit 1987 blijkt dat in 1 op de 48 woningen de temperatuur 26 ºC is, dus 11 ºC hoger. Dan wordt al 4 procent te veel gemeten bij die afnemer, hetgeen in geld meer dan redelijk is. Een bepaling als ‘15 ºC tenzij’ is aan te bevelen.

Dat dit niet alleen een papieren werkelijkheid is, blijkt uit het volgende voorbeeld. De gasmeter in de Vinex-woning van de zoon van spreker bevond zich inpandig, 3 meter van de voordeur tegen een muur. Aan de andere kant van die muur bevond zich de keukenradiator. De gastemperatuur bedroeg 21 ºC. Een beroep bij de gasleverancier had geen zin, omdat die uitging van de bepaling in de Code dat de temperatuur 7 ºC bedraagt. Ook de gang naar de geschillencommissie leverde niets op. Dit voorbeeld toont echter wel aan dat er miljoenen kleinverbruikers zijn bij wie dat ook het geval kan zijn. Als de regelgeving daarin niet voorziet, kan er geen beroep worden ingesteld.

Een tweede punt is de hoogte. Uit regelgevingstechnisch oogpunt is het van de gekke dat in de Code is opgenomen dat de meter moet liggen tussen min 10 en plus 50 meter boven NAP. In de volgende versie zou die bepaling helemaal vervallen. Ook daarbij kan een voorbeeld worden genomen aan de Duitse regelgeving waarin wordt gestaffeld voor hoogte.

Een meer algemene opmerking is dat van veel zaken wordt gesteld: 'We hebben het afgewogen en we vinden dat het zo moet.' Onduidelijk is welke factoren daarbij in aanmerking zijn genomen en welk gewicht daaraan is toegekend. Dit ontbreekt in het ontwerpbesluit. In haar brief heeft ConsuWijzer zwart op wit gezegd dat men niet op de hoogte was van de eerder genoemde publicaties van Joosten, KIWA en Tinbergen. ConsuWijzer, noch de DTe, noch de NMa waren hiervan op de hoogte. Dan rijst toch de vraag waarvan men nog meer niet op de hoogte is. Als de afweging expliciet wordt opgenomen in het besluit, is te zien wat er is beoordeeld.

In de jaren tachtig luidde de Grolsch-reclame 'vakmanschap is meesterschap'. Een medewerker van de toenmalige Directie Elektriciteit en Kernenergie van het Ministerie van Economische Zaken placht daaraan toe te voegen: 'Maar meesterschap is niet altijd vakmanschap.' Die indruk ontstaat soms bij het lezen van de meetvoorwaarden.

Dhr. Van der Meulen gaat in op de inwerkingtredingsdatum. In het ontwerpbesluit zijn vier overwegingen opgenomen die maken dat die datum is gesteld op 1 januari 2014. Dat zijn de introductie van de slimme meter, de tijd die partijen nodig hebben om hun IT-systemen aan te passen, het nieuwe methodebesluit voor de regionale netbeheerders per 1 januari 2014 en de koppeling tussen de temperatuurscorrectie en de beperking van de netverliezen. Met dit alles is men uitgekomen op 1 januari 2014. In haar zienswijze heeft Energie-Nederland haar voorkeur uitgesproken om de inwerkingtredingsdatum niet 1 januari 2014 te laten zijn, maar 1 juli 2014. De regionale netbeheerders willen de datum nog verder doorschuiven, tot 1 januari 2015.
Dhr. Janssen vult aan dat ook GTS deze laatste datum voorstaat.
Dhr. Van der Meulen benadrukt dat het belangrijkste punt voor ACM is, dat als er al wordt geschoven met de inwerkingtredingsdatum, de gevolgen daarvan voor de genoemde vier punten duidelijk moeten zijn. Een onderdeel is de introductie van de slimme meter. In het ontwerpbesluit is bepaald dat het moment dat de eerste slimme meter met temperatuurscorrectie wordt geplaatst, ook het moment is waarop de 15 ºC in werking moet treden. Anders ontstaat de situatie dat bij afnemers die nog geen slimme meter met temperatuurscorrectie hebben volgens de oude methode 3,5 procent extra wordt gemeten, terwijl bij afnemers met een slimme meter met temperatuurscorrectie die afwijking zich niet voordoet. Dan bepaalt het type meter mede de hoogte van het gasverbruik. Als de datum op 1 juli 2014 komt te liggen, zijn er dan al meters geplaatst met temperatuurscorrectie en hebben afnemers met een dergelijke meter dan een lager gasverbruik dan afnemers die een dergelijke meter nog niet hebben?
Dhr. Janssen legt uit dat het moeilijk is om uit te gaan van een bewegend doel. De zogenoemde AMvB Metereisen is voor een deel al in werking getreden, voor een deel al wel vastgesteld maar nog niet in werking getreden en voor een deel is het nog heel erg onzeker. De data schuiven nog voortdurend. Er spelen twee aspecten, namelijk wanneer de volgende release van de AMvB in werking treedt en wanneer er meters worden geplaatst met temperatuurscorrectie. Dat laatste hangt ook af van de beschikbaarheid van die meters. Tot nu toe is ervan uitgegaan dat de eerste meters met temperatuurscorrectie in het derde of vierde kwartaal van dit jaar beschikbaar zouden zijn. Dat staat los van welke versie van de AMvB Metereisen van toepassing is. In alle gevallen moet de netbeheerder zich afvragen of de afnemer een meter met temperatuurscorrectie heeft of niet. Maar dat is nu ook het geval, want er bestaan al domme meters met temperatuurscorrectie. Het maakt dus niet zo heel veel uit. Natuurlijk is het gemakkelijk aan de buitenwereld uit te leggen dat er vanaf een bepaalde dag meters met temperatuurscorrectie worden uitgerold en dat vanaf diezelfde dag ook de administratieve temperatuurscorrectie wordt ingevoerd. Maar als dat als keihard uitgangspunt moet

worden genomen, dan had dat al moeten worden gedaan vanaf het moment dat de eerste domme meters met temperatuurscorrectie zijn uitgerold, ergens in de jaren zeventig. Er moet met enige intelligentie worden gekeken welke aansluitingen een slimme meter hebben zonder TC-correctie, welke een slimme meter met TC-correctie, welke een domme meter zonder temperatuurscorrectie en welke een domme meter met TC-correctie. Die gevallen moeten verschillend worden behandeld. Daarom is de conclusie van de netbeheerders dat het leuk zou zijn geweest als het allemaal kon samenvallen, maar het is geen harde eis. De uitrol van slimme meters met temperatuurscorrectie is niet per definitie vanaf 1 januari 2014.
Dhr. Van der Meulen haalt een verslag aan van Netbeheer Nederland van 13 maart 2013 met de titel *Programma aanbieden slimme meters*. Daarin staat dat DSMR 4.0 voldoet aan AMvB 2. Dat is de slimme meter met temperatuurscorrectie. Verder wordt aangegeven dat de netbeheerders ervan uitgaan dat deze DSMR 4.0-meter vanaf 1 oktober 2013 kan worden geïnstalleerd. Dus vanaf die datum gaan de netbeheerders meters met temperatuurscorrectie plaatsen.
Dhr. Janssen beaamt dit. Maar dat staat los van de inwerkingtredingsdatum van de tweede versie van de AMvB waarmee het ministerie nog steeds aan het schuiven is.
Dhr. Van der Meulen begrijpt dat de klanten bij wie vanaf 1 oktober 2013 een slimme meter met temperatuurscorrectie wordt geplaatst, een geregistreerd gasverbruik hebben dat 3,5 procent lager ligt dan dat van afnemers met andere meters. Is dat correct?
Dhr. Janssen weerspreekt dit. Het percentage van 3,5 is een gemiddelde waarde waarover overigens kan worden gediscussieerd. Wel hebben deze afnemers een verbruik dat is gecorrigeerd voor temperatuur.
Dhr. Van der Meulen recapituleert dat de meters met temperatuurscorrectie gemiddeld een lager verbruik zullen aangeven.
Dhr. Janssen bevestigt dit. Maar dat geldt ook voor de huidige domme meters met temperatuurscorrectie.
Dhr. Van der Meulen recapituleert dat bij de afnemers waarbij een slimme meter met temperatuurscorrectie is geplaatst gemiddeld genomen een lagere gasverbruik wordt geregistreerd dan bij afnemers met een andere meter, inclusief de slimme niet-temperatuursgecorrigeerde meters. Is dat correct?
Dhr. Janssen bevestigt dit.
Dhr. Van Scheijndel merkt op dat de leveranciers dit zouden kunnen oplossen door een ander tarief aan de klanten te koppelen. Het is niet gezegd dat de klant een andere rekening krijgt.

Dhr. Van der Meulen begrijpt dat er op dit moment DSMR 2.2-meters worden geplaatst. Dat zijn slimme meters zonder temperatuurscorrectie. In het genoemde verslag is aangegeven dat deze nog tot 1 januari 2014 zullen worden geplaatst. Dan zijn ze op en plaatsen de netbeheerders vanaf 1 januari 2014 alleen nog meters die temperatuursgecorrigeerd zijn.
Dhr. Janssen legt uit dat de bedoeling is dat de netbeheerders de 2.2-meters die nog op voorraad zijn, eerst opmaken, ook als de nieuwe meters al beschikbaar zijn. Of dat precies op 1 januari zal zijn, is niet bekend. Het kan ook op 20 december of op 15 januari zijn. Het kan ook best zijn dat de ene netbeheerder gezien de voorraad die hij heeft, eerder toe is aan het plaatsen van TC-meters dan een andere.
Dhr. Van der Meulen vat samen dat het de verwachting van de netbeheerders is dat vanaf 1 januari 2014 alle slimme meters die dan worden uitgerold, zijn voorzien van een technische temperatuurscorrectie.
Dhr. Janssen bevestigt dat dit de verwachting is van de netbeheerders. Dat staat echter los van de formele inwerkingtredingsdatum van de nog te wijzigen artikelen in de AMvB Metereisen.
Dhr. Van der Meulen constateert dat als de administratieve temperatuurscorrectie van 7 ºC naar 15 ºC later in werking treedt, het verbruik voor bestaande klanten gedurende de tijd dat de correctie nog niet is aangepast, nog gewoon volgens de vigerende methode op 7 ºC wordt herleid, terwijl het verbruik van partijen die een nieuwe slimme meter krijgen al wordt herleid volgens de technische temperatuurscorrectie met de actuele temperatuur.
Dhr. Janssen bevestigt dit. Maar ook in de nieuwe situatie zullen ze verschillend moeten worden behandeld, omdat in de nieuwe situatie het verbruik van de klanten met een niet-temperatuurgecorrigeerde meter met de gemiddelde correctie van 15 ºC wordt gecorrigeerd, terwijl dat voor de klanten met een slimme TC-meter uiteraard niet wordt gedaan. In alle gevallen zullen ze verschillend moeten worden behandeld.
Dhr, Van der Meulen heeft dat ook begrepen, maar volgens de conclusies van het onderzoeksrapport van Gas Technology is een gemiddelde correctie van 15 ºC beter dan een correctie van 7 ºC.

Dhr. Janssen wijst erop dat het ging om de samenhang tussen de startdatum van de uitrol van de meters met temperatuurscorrectie en de startdatum van de voorliggende regeling. Die samenhang is niet noodzakelijk.
Dhr. Van der Meulen vat samen dat de startdatum van de regeling nog wordt bezien en dat de netbeheerders verwachten vanaf 1 januari 2014 volop beginnen met de nieuwe slimme TC-meters.
Dhr, Janssen nuanceert dat het 'volop uitrollen' niet inhoudt dat ineens 10 procent van de afnemers op 1 februari een TC-meter heeft.
Dhr. Van der Meulen begrijpt dit. Maar als twee afnemers hetzelfde verbruikspatroon hebben en de ene een nieuwe slimme TC-meter en de andere niet, dan heeft de eerste gemiddeld een 3,5 procent lagere energienota.
Dhr. Janssen weerspreekt dit. Niet de nota maar het getal dat het aantal verbruikte kubieke meters aangeeft, ligt 3,5 procent lager.

Dhr. Van der Meulen vraagt de leveranciers hoe zij met de situatie omgaan dat de ene klant een slimme meter heeft met temperatuurscorrectie en de buurman niet. Is het zo dat partijen met een slimme TC-meter vanaf 1 januari een andere nota krijgen?
Dhr. Visser reageert dat in het proces van allocatie, reconciliatie en facturatie onderscheid zal moeten worden gemaakt tussen de verschillende types meter. Een domme meter krijgt een administratieve temperatuurscorrectie terwijl een slimme meter automatisch corrigeert voor temperatuur.
Dhr. Van der Meulen vraagt of er afhankelijk van het type meter verschillende leveringstarieven in rekening zullen worden gebracht.
Dhr. Visser reageert dat de leveringstarieven in principe natuurlijk gelijk zijn aan elkaar. De gemiddelde klant zal niet voordeliger uit zijn met een domme meter of met een slimme TC-meter.
Dhr. Van der Meulen concludeert dat de leveranciers klanten met een domme meter gaan compenseren voor het feit dat ze geen slimme meter hebben. Of worden exact dezelfde m^3-tarieven gehanteerd?
Mevr. Frans merkt op dat dit commerciële informatie is waarover de leveranciers niet van gedachten wisselen.
Dhr. Bakker vraagt zich af hoe een gasleverancier dan gaat adverteren. Gaat hij zeggen dat het tarief per 1 januari voor afnemers met een slimme meter zoveel cent per m^3 bedraagt en voor afnemers met een domme meter een ander bedrag?
Mevr. Frans reageert dat de leveranciers daarover op voorhand geen uitspraak zullen doen. Dat is commerciële informatie waarmee wellicht per leverancier verschillend zal worden omgegaan. Vooralsnog gaan de leveranciers ervan uit, dat zowel de administratieve temperatuurscorrectie als de slimme TC-meter tegelijkertijd van kracht zullen worden. In hun systemen zullen de leveranciers hiermee rekening houden, zodat het voor het verbruik duidelijk is of er sprake is van een administratieve correctie dan wel een meterstand op basis van een slimme meter.
Dhr. Bakker brengt naar voren dat rond de jaarwisseling de afnemers gaan cijferen en het aanbod bekijken. Dan wil deze gewoon een bedrag per m^3 hebben. Met één tarief is het al lastig, maar met verschillende tarieven voor een TC-meter en een domme meter is het wel heel moeilijk om te vergelijken.
De voorzitter interrumpeert dat dit niet de discussie is die men hier wil voeren.
Dhr. Van der Meulen vat samen dat het een onzeker punt is of er verrekening gaat plaatsvinden. Als er wordt geschoven met de inwerkingtredingsdatum en er vanaf 1 januari 2014 slimme meters met temperatuurscorrectie worden geplaatst, wordt er een verschillend verbruik vastgesteld, afhankelijk van het type meter dat de afnemer heeft. Nog niet helder is wat dit materieel betekent voor partijen.
Mevr. Frans is van mening dat er in de regelgeving rekening mee moet worden gehouden dat er discriminatie zou kunnen ontstaan tussen administratieve correctie en temperatuurscorrectie via de slimme meter. Dat verschil moet in de regelgeving worden geëlimineerd. Daarom moet dat zoveel mogelijk gelijktijdig worden ingevoerd. Dit moet niet op de schouders van de leveranciers worden gelegd, opdat zij hun tariefstelling moeten aanpassen omdat de ene klant een bepaalde meter heeft en de andere klant een andere.

Dhr. Van der Meulen begrijpt dat ook als er wordt geschoven met de inwerkingtredingsdatum er volgens de leveranciers en netbeheerders geen discriminatie optreedt tussen de afnemers met een meter met temperatuurscorrectie en afnemers met een andere meter. Is dat juist?
Dhr. Janssen bevestigt dit. De verschillende categorieën zullen altijd moeten worden onderscheiden, ongeacht wanneer de regeling in werking treedt. Er zijn niet ineens op één dag overal slimme TC-meters. Men moet zich altijd afvragen waar een meter zit, slim of dom, met temperatuurscorrectie en waar er een zit zonder temperatuurscorrectie. Dat zal in de systemen moeten worden bijgehouden.

Idealiter zou iedereen in Nederland patsboem op enig moment een andere meter hebben. Dan zou het simpel zijn, maar dat is niet realistisch.
Dhr. Van der Meulen merkt op dat dit niet het punt is. Het gaat erom of als de administratieve temperatuurscorrectie niet op 1 januari 2014 wordt ingevoerd maar op 1 juli 2014, er in de tussenliggende periode discriminatie optreedt tussen partijen met een slimme meter en partijen met een domme meter.
Dhr. Visser reageert dat als er niets wordt gedaan, er discriminatie optreedt.
Dhr. Van der Meulen constateert dat de leveranciers bevestigen dat als er wordt geschoven met de inwerkingtredingsdatum, er discriminatie optreedt.
Mevr. Rumph plaatst de kanttekening dat als de netbeheerders eerst de oude voorraad meters opmaken, het wel eens om heel kleine aantallen zou kunnen gaan. De leveranciers hebben dat inzicht niet, maar wel dat vermoeden.
Dhr. Van der Meulen concludeert dat de leveranciers bevestigen dat er discriminatie optreedt maar dat zij de omvang daarvan heel klein vinden. Kunnen de netbeheerders reageren op deze uitspraak?
Dhr. Janssen benadrukt dat als er niets wordt gedaan, er discriminatie optreedt, zoals Energie-Nederland heeft aangegeven. Maar dat zal ook gebeuren als de regeling wel per 1 januari 2014 in werking treedt. De slimme meter met TC-correctie corrigeert naar de werkelijke temperatuur. Die kan 7 ºC zijn, of 15 ºC of 26 ºC. De slimme of domme meter zonder temperatuurscorrectie wordt administratief gecorrigeerd, nu naar 7 ºC, straks naar 15 ºC. Maar dat is een fictieve, gemiddelde waarde. Dus er is altijd discriminatie. Deze wordt echter niet beïnvloed door het al dan niet invoeren van de gradenmethode, of de waarde daarvan nu 7 ºC of 15 ºC bedraagt.
De voorzitter resumeert dat de vraag niet zozeer is of er sprake is van discriminatie maar meer hoe groot deze is.
Dhr. Lolkema brengt naar voren dat de discriminatie nu veel groter is, zoals de heer Bakker al heeft betoogd. De spreiding in de gastemperatuur is veel groter en er wordt slechts een beperkt aantal meters gewisseld. Het probleem in de andere populatie is veel en veel groter. Die discriminatie is er vandaag de dag al.

Dhr. Van der Meulen stelt de doorlooptijd van de IT-aanpassingen aan de orde. De netbeheerders hebben aangegeven dat zij pas starten op het moment dat het besluit is genomen. Al op 1 juli 2012 is een ontwerpbesluit voorgelegd en wisten partijen dat de voorwaarden zouden worden gewijzigd. De NMa is er derhalve van uitgegaan dat partijen zich konden voorbereiden op die wijzigingen. In het verleden zijn er heel veel codewijzigingen geweest, waarbij partijen al voor het definitieve besluit voorbereidingen troffen. Bij bijvoorbeeld het *wholesale*model, het marktmodel voor gas, zaten tussen het moment van het definitief vaststellen van het besluit en de inwerkingtreding van de maatregelen slechts zes weken. In de periode daarvoor waren partijen al lang bezig met het aanpassen van de IT-systemen. Wat is de overweging geweest om in dit geval te wachten totdat er een definitief besluit is genomen, terwijl dat in andere gevallen niet gebeurt?
Dhr. Janssen reageert dat er twee belangrijke verschillen zijn met het onderhavige geval. In de gevallen waarbij partijen wel voorafgaand aan het definitieve besluit voorbereidingen treffen, gaat het om aanpassingen waarvan zij de initiatiefnemer zijn. Dat kunnen alleen de netbeheerders zijn maar vaak gaat het bij de systemen gezamenlijk in NEDU-verband. Dan weten partijen wat er wordt voorgesteld en welke de redenen daarvan zijn. De regeling moet weliswaar door de NMa of ACM worden vastgesteld, maar partijen geven tegelijkertijd aan dat als de NMa of ACM iets totaal anders van het voorstel maakt, er een probleem is omdat partijen al aan het bouwen zijn teneinde op tijd klaar te zijn. In het onderhavige geval gaat het om een constructie waarvan in ieder geval de netbeheerders zeggen dat het een ondoelmatige oplossing is maar dat ze ook niet dwars blijven liggen als ACM deze per se wil. Het is echter maar goed dat partijen niet vorig jaar op basis van het eerste ontwerpbesluit zijn gaan bouwen, want dan hadden ze inmiddels iets gebouwd dat totaal onbruikbaar zou zijn omdat het ontwerpbesluit dat er nu ligt heel anders is, en gelukkig veel beter. De netbeheerders mogen niet ondoelmatig bezig zijn, zoals GTS nadrukkelijk heeft uitgelegd, en mogen alleen doelmatige zaken in hun tarieven verwerken. Als netbeheerders gaan bouwen op basis van een bewegend doel, namelijk een ontwerpbesluit waaronder nog geen handtekening van ACM staat, dan lopen ze het risico dat ze zaken gaan bouwen die overbodig blijken te zijn en die ze daarom niet in de tarieven mogen verwerken. Daarom stellen de netbeheerders zich op het standpunt dat zij pas gaan bouwen op het moment dat volstrekt helder is wat er moet worden gebouwd en zij aan de IT-leverancier kunnen zeggen: ‘Dit is vastgesteld en dit willen we over een jaar hebben.’
Dhr. Lolkema geeft een aanvulling ter illustratie van hoe het fout kan gaan. Toen de regeling betreffende de TC-meters in beeld kwam, was de druk nog gesteld op 1013,25 mbar. Dat is ook in eerste instantie meegedeeld in de specs richting de meterfabrikant zodat deze daarop de meters kon

bouwen. Inmiddels staat in het besluit iets anders. Dat betekent ook een wijziging naar de meterfabrikanten om dat in te bouwen in hun systemen en naar Verispect om mee te nemen in de metereisen. Het is dus een bewegend doel. Daarom moet een aantal zaken eerst zijn uitgekristalliseerd voordat de netbeheerders verder kunnen.

Mevr. Beyer gaat in op de zienswijze van Energie-Nederland. Daarin wordt voorgesteld om een aantal rapportages over netverliezen op te stellen, die moeten worden vastgesteld door het Platform Verbruiksprofielen. Wanneer er sprake is van netverliezen is het overigens niet de bedoeling dat in een profiel de uurlijkse netverliezen door de netbeheerders op nul worden gesteld. Ten aanzien van de rapportage is het de vraag of en waar dat in de codes zou moeten worden geregeld. Het voorliggende ontwerpbesluit betreft wijziging van de technische codes. Aangezien dit punt verband houdt met verbruiksprofielen, die in de Informatiecode Elektriciteit en Gas worden geregeld, zou dit eveneens in de InformatiecCode Elektriciteit en Gas moeten worden opgenomen. Dit punt zou derhalve in een ander traject moeten worden meegenomen. Eventueel zou het kunnen worden opgepakt in de codewijziging waarmee de NEDU bezig is. Wat is de mening van de netbeheerders over een rapportageverplichting?
Dhr. Janssen heeft nog geen kennis genomen van de schriftelijke zienswijze van Energie-Nederland, maar naar de mening van Netbeheer Nederland is het geen goed plan om netverliezen te gaan voorspellen en in de allocatie mee te nemen, zoals ook GTS heeft betoogd. Omdat daarmee de onnauwkeurigheid van de allocaties alleen maar groter wordt in plaats van kleiner. Dus rapporteren daarover is al helemaal geen strak plan.
Mevr. Beyer vraagt Netbeheer Nederland naar haar mening over het vaststellen van profielen door het Platform Verbruiksprofielen.
Dhr. Janssen reageert dat op het moment dat de netverliezen in de reconciliatie worden meegenomen en de concentratie alleen op de *commodity* ligt, er geen profielen nodig zijn. Dan hoeven ook een hoop ingewikkelde en onnauwkeurige zaken niet te worden uitgevoerd. Het is een schijnzekerheid als er profielen voor netverliezen worden gemaakt die in de allocatie worden meegenomen, waarover ook nog eens leuke rapporten worden opgesteld.
Dhr. Van der Meulen herhaalt dat het voor de hand ligt om de rapportages en profielen te behandelen in het kader van de codewijziging die op dit moment bij de NEDU ligt, aangezien dergelijke zaken in de InformatieCode Elektriciteit en Gas worden vastgelegd. Het voorliggende ontwerpbesluit richt zich op de technische codes. Voorts heeft ACM de indruk dat het Platform Verbruiksprofielen zich sterk richt op de profielen van afnemers.
Dhr. Visser legt uit dat voor elektriciteit destijds profielen zijn opgesteld voor alle deelnemers in het allocatieveld, behalve voor de netverliezen. Deze moesten nog in overleg met de netbeheerder worden samengesteld. Het is echter de vraag of dit binnen NEDU-verband tot een goed resultaat zal leiden. Daarbij heeft Energie-Nederland haar vraagtekens.
Dhr. Van der Meulen vraagt of er binnen het Platform Verbruiksprofielen wordt gesproken over de netverliezen elektriciteit.
Dhr. Visser antwoordt dat er in het verleden met de netbeheerders over is gesproken. De PV'ers en leveranciers hebben de wens uitgesproken dat er een methodiek zou komen voor de inkoop van lekverliezen elektriciteit. Maar daarover is men binnen de NEDU nooit tot overeenstemming gekomen.
Dhr. Van der Meulen merkt op dat de kwestie van de netverliezen wat anders ligt dan de verbruiksprofielen voor afnemers omdat de netbeheerders die deze netverliezen hebben, toch wel heel bijzondere partijen zijn. Ze staan immers onder toezicht van een toezichthouder, die ook wat te zeggen heeft over dergelijke zaken. Als dergelijke zaken geheel tussen de netbeheerders, shippers en leveranciers worden geregeld, is het de vraag of dat de goede route is. Daarnaast is het wel zo dat ACM aan het kijken is naar de netverliezen en de hoogte daarvan als onderdeel van het methodebesluit voor de regionale netbeheerders.
Dhr. Visser meent dat het opstellen van een profiel en een standaardjaarverbruik de netbeheerders alleen maar zou helpen. De leveranciers zien ook de zorgen bij de netbeheerder over het zelf inkopen van de netverliezen, maar daarvoor zijn er PV'ers die nu al in de startblokken staan om de netbeheerders op dat punt te ontzorgen. Met de instelling van een profiel en een standaardjaarverbruik wordt het voor netbeheerders gemakkelijker om de inkoop van netverliezen te doen. Daarmee is er ook een gelijk speelveld voor alle deelnemers, zowel de klanten, de grootverbruikers als de netbeheerders.
Mevr. Frans brengt naar voren dat vooral de transparantie van belang is. Het kan niet zo zijn dat de ene netbeheerder op manier X met zijn netverliezen omgaat en een andere netbeheerder op manier Y. Voor iedere netbeheerder is dezelfde methodiek van belang. Daardoor weten alle partijen waar zij aan toe zijn. Voor het profiel is van belang dat het geen basisprofiel wordt, hetgeen aan de orde is als

het alleen in de reconciliatie wordt gestopt, omdat er dan alleen *commodity* wordt betaald. Als er geen profiel is, betekent dit dat de flexibiliteitskosten en de kosten voor programmaverantwoordelijkheid alsnog bij de kleinverbruikers terechtkomen. Dat is niet de bedoeling.
Dhr. Braun wijst erop dat de voorspelbaarheid van die netverliezen niet zodanig is dat ze makkelijk te vangen zijn in een profiel. Als men kijkt naar de grootverbruikers die vooral telemetrie behelzen, is daar een vrij grote grilligheid te zien. Het wordt vrij lastig om dit te vangen in een voorgeschreven profiel zoals de leveranciers voorstellen. Binnen de NEDU wordt nu voor de OV-exitkosten ook de discussie gevoerd over hoe een verrekening kan worden gemaakt van jaarvolumenetverlies naar capaciteit. Dat blijft vrij lastig.
Dhr. Van der Meulen reageert dat als iets lastig is, dit nog niet betekent dat het onmogelijk is.
Dhr. Braun vindt dat dan wel een goede methodiek met een goede grondslag nodig is. Die grondslag is nog niet te vinden, ook niet in het voorliggende ontwerpbesluit.
Mevr. Frans plaatst de kanttekening dat de meetcorrectiefactor ('MCF') voor die volgens de netbeheerders onvoorspelbare netverliezen nu ten laste komt van de kleinverbruikers.
Dhr. Lolkema wijst op de bij het ontwerpbesluit gevoegde cijfers op basis van de reconciliatiegegevens van de jaren 2009 en 2010. Daaruit blijkt dat voor het verloop van het patroon over het jaar heen moeilijk een voorspelling is te geven van het netverlies. Dit wordt kennelijk in hoge mate veroorzaakt door onzuiverheden die ook in andere profielen zitten. Daarbij moet men wel bedenken dat wat er in het netverlies zit minder dan 1 procent is. Dus alle foutjes die in die andere 99 procent zitten, komen allemaal terecht in die onderste 0,5 procent. Er zit dus een enorme hefboomwerking in. Dat maakt het voorspellen van een profiel ook heel erg lastig.
Dhr. Van der Meulen constateert dat men het lastig vindt om het netverliespatroon vast te stellen.

Als laatste onderwerp komen de zienswijzen van GTS en Westland aan de orde. De overige netbeheerders hebben geen zienswijze ingediend. Betekent dit dat deze zich scharen achter de zienswijze van Netbeheer Nederland?
Dhr. Janssen licht toe dat alle netbeheerders zich scharen achter de zienswijze van Netbeheer Nederland. Westland en GTS hebben het nodig geacht om in aanvulling daarop nog enkele punten aan te scherpen. Westland heeft duidelijk aangegeven waarom zij een wat aparte rol inneemt onder de regionale netbeheerders; GTS heeft ook aangegeven waarom zij over dit onderwerp een aparte mening heeft.

Dhr. Van der Meulen merkt op dat Westland heeft aangegeven haar apart ingediende zienswijze te zien als een aanvulling op die van de gezamenlijke netbeheerders. Maar ten aanzien van de inkoop van de netverliezen van de regionale netbeheerders stelt Westland voor om deze door GTS te laten doen. Dat is iets heel anders dan de constructie waarmee de gezamenlijke netbeheerders akkoord gaan.
Dhr. Van Scheijndel corrigeert dat Westland heeft voorgesteld om de netverliezen in te kopen via de reconciliatie. Dus niet via de allocatie maar via de reconciliatie. Dan krijgen de regionale netbeheerders de nota van Gasunie. In haar vorige zienswijze heeft Westland voorgesteld om het door Gasunie te laten regelen. Daarop heeft zij in het voorliggende ontwerpbesluit onvoldoende motivering teruggevonden.
Dhr. Van der Meulen vat samen dat Westland stelt dat zij dit punt heeft aangebracht en het niet terugziet in het ontwerpbesluit.
Dhr. Van Scheijndel bevestigt dit.

Dhr. Van der Meulen gaat in op het standpunt van GTS. GTS vindt de voorgestelde regeling niet doelmatig en inefficiënt. Zij vindt het een verschuiving van kosten, terwijl zij wel investeringen moet doen om de regeling mogelijk te maken. Is dat de inefficiëntie waarop GTS doelt?
Dhr. Borghols beaamt dat GTS investeringen zal moeten doen, die volgens haar onnodig zijn en hun doel niet halen.
Dhr. Van der Meulen vraagt naar de hoogte van de investeringen.
Dhr. Borghols moet eerst IT-impact vrijmaken om te bepalen hoeveel dat is, maar een paar miljoen euro kost het al vlug.
Dhr. Van der Meulen begrijpt dat GTS zonder het precieze rekensommetje te maken al kan bepalen dat de regeling niet efficiënt is.
Dhr. Borghols bevestigt dit. Iedere euro die eraan wordt uitgegeven, is niet efficiënt.
Dhr. Janssen vult aan dat het probleem is dat het systeem hierdoor niet nauwkeuriger wordt. Als het systeem nauwkeuriger zou worden, zou men kunnen stellen dat het zich na verloop van tijd terug-

verdient. Niet dit systeem zorgt voor extra nauwkeurigheid, alleen de uitrol van de TC-meters zorgt er per saldo voor dat het systeem nauwkeuriger wordt.
Dhr. van der Meulen vraagt naar de mening van de leveranciers. De netbeheerders stellen dat het alleen een verschuiving van kosten betekent. Zien de leveranciers wel verbeteringen ten aanzien van het beperken van de netverliezen?
Mevr. Frans vindt dat het beperken van netverliezen sowieso direct iets moet opleveren. Een ander punt is het aantal leverancierloze aansluitingen waarbij er nu helemaal geen *incentive* is voor de regionale netbeheerders om dit aantal te verminderen. De leveranciers hebben echter geen inzicht hoeveel aansluitingen dit betreft. Dat is een van de redenen dat zij vragen om rapportage. Als er een *incentive* kan worden neergelegd om het aantal leverancierloze aansluitingen te verminderen, komen er automatisch minder netverliezen. Dat is al een efficiëntiemaatregel. Nu is het zo dat alle kleinverbruikers betalen voor de netverliezen, zowel de fysieke als administratieve, terwijl deze niet alleen worden veroorzaakt door de kleinverbruikers. Ze worden juist voor een deel veroorzaakt door meetfouten bij grootverbruikers, terwijl die daaraan op dit moment in het geheel geen bijdrage leveren in het tarievenstelsel.
Dhr. Borghols vraagt of Energie-Nederland hiermee wil zeggen dat de kleinverbruikers in de toekomst in de nieuwe methodiek niet gaan betalen.
Mevr. Frans reageert dat op het moment dat de kosten in de transporttarieven worden verdisconteerd, deze worden gesocialiseerd over alle verbruikers die aangesloten zijn op het net, inclusief de grootverbruikers.
Dhr. Visser vult aan dat het gaat om een bedrag van 50 miljoen per jaar.

Dhr. Van der Meulen gaat in op de stelling van Westland dat 95 procent van haar netverliezen niet beïnvloedbaar zijn en 5 procent wel beïnvloedbaar. Waarop is dat gebaseerd?
Dhr. Van Scheijndel reageert dat Westland dit heeft uitgerekend. Zij kan daar gegevens voor aanleveren. Westland stelt niet dat 5 procent wel beïnvloedbaar is, maar 95 procent is in ieder geval niet beïnvloedbaar. De rest betreft leegstand, graafschade en dergelijke.
Dhr. Van der Meulen verzoekt om de onderliggende informatie te doen toekomen.
Dhr. Braun licht toe dat de 90 procent telemetrie in het netgebied van Westland ervoor zorgt dat vooral de grootverbruiktelemetrie bijdraagt aan het netverlies. Dat zit puur in de meetinrichting zelf, omdat die binnen een bandbreedte meet. Systematisch ontstaat netverlies voor de netbeheerder. Die 90 procent volume kan de netbeheerder niet beïnvloeden, omdat het vooral in de meetmethodiek zit en niet zozeer in een lege aansluiting, die de netbeheerder zou kunnen beïnvloeden. Het probleem zit puur in de meter, er wordt systematisch te weinig gemeten bij de klant. Als dat voor 90 procent van het volume gebeurt in het netgebied, dan is dat de grootste bijdrage en dus niet te beïnvloeden.
Mevr. Frans begrijpt dat het grootste gedeelte van de netverliezen wordt veroorzaakt door de telemetrieklanten, die net als bij de overige GOS'sen worden verdisconteerd via de MCF over de kleinverbruikers. Dat betekent dat de netverliezen die de grootverbruikers veroorzaken in het netgebied van Westland, worden verdisconteerd over de kleinverbruikers.
Dhr. Van Scheijndel weet dat niet. Westland heeft er geen inzicht in op welke manier de leveranciers dit in de tarieven verdisconteren. Dat zouden ze net zo goed kunnen verdisconteren in de tarieven voor de grootverbruikers.
Mevr. Frans werpt tegen dat het volume via de MCF wordt toegewezen aan de kleinverbruikers.
Dhr. Van Scheijndel beaamt dit, maar de netbeheerder weet niet op welke manier de leveranciers dit in marges en dergelijke verrekenen. Westland weet niet op welke manier de leveranciers de meetwinst die er nu is, verdelen over kleinverbruikers of grootverbruikers.
Mevr. Frans stelt dat de MCF ten laste komt van de kleinverbruikers. Dat heeft niets te maken met de tariefstelling. De netverliezen in het netgebied van Westland worden in de allocatie toegewezen aan de kleinverbruikers.
Dhr. Van Scheijndel reageert dat Westland ze aan niemand anders kan toewijzen.
Dhr. Braun vult aan dat de profielmethodiek voorschrijft dat de profielen de netverliezen krijgen.

Dhr. Van der Meulen komt terug op de beïnvloedbaarheid. Westland geeft in haar zienswijze aan dat zij haar kleinverbruikmeterpark niet kan beïnvloeden, terwijl GTS dat voor haar meterpark wel kan. Waardoor kan de ene netbeheerder dat wel en de andere niet?
Dhr. Van Scheijndel reageert dat de regionale netbeheerder de GOS-meters niet kan aanpassen. Gasunie zou kunnen besluiten daar andere meters neer te zetten, als die er zouden zijn, bijvoorbeeld peperdure ultrasone meetinstrumenten.
Dhr. Van der Meulen vraagt waarom Westland haar eigen meterpark voor het kleinverbruik niet kan beïnvloeden.

Dhr. Van Scheijndel antwoordt dat dit inderdaad niet mogelijk is en als het al mogelijk zou zijn, zou het slechts een heel gering deel zijn van het meetverlies. Als er al betere meters op de markt zouden zijn, dan zou dat tegen zeer hoge maatschappelijke kosten moeten gaan. Dat is een onzinnige actie. Het probleem van Westland zit in het grootverbruik en de GOS-meters. Dus waarom zou Westland nu iets aan de kleinverbruikmeters moeten doen? Daar gaat het niet om. Het gaat erom dat in het ontwerpbesluit wordt gesteld dat het beheer van de kleinverbruikmeters nu bij de netbeheerder ligt, en er dus geen probleem is. Zo heeft Westland althans randnummer 70 van het ontwerpbesluit gelezen. Er wordt geen argumentatie gegeven ten aanzien van hetgeen Westland naar voren heeft gebracht over het grootverbruik en de GOS-meters.

De voorzitter stelt de aanwezigen in de gelegenheid om een laatste opmerking te maken.
Dhr. Borghols herinnert eraan dat de hoorcommissie nog zou ingaan op het ontbreken van een reactie in het ontwerpbesluit op de zienswijze van GTS.
Dhr. Van der Meulen bevestigt dat dit vergeten was. In het laatste ontwerpbesluit was hoofdstuk 8 Zienswijzen leeg. Dat zal nu worden gevuld met hetgeen in de schriftelijke en mondelinge zienswijzen naar voren is gebracht. Het punt van GTS dat haar zienswijze in de vorige versie niet vermeld stond, zal worden toegevoegd.

De voorzitter constateert dat de aanwezigen geen behoefte hebben aan het maken van verdere opmerkingen. Zij gaat over tot de afronding van de hoorzitting. Zij recapituleert dat Westland heeft toegezegd gegevens aan te leveren ter onderbouwing van de cijfers die zij heeft genoemd. De termijn voor het indienen van een zienswijze is inmiddels gesloten. ACM streeft ernaar het besluit rond de zomer te nemen. Zij dankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng. Zij sluit de hoorzitting.

Bijlage 1: pleitnota dhr. Bakker, mede namens Consumentenbond
Bijlage 2: kopie *NMa working papers*, dhr. Bakker, mede namens Consumentenbond
Bijlage 3: kopie jaarverslagen Verispect, dhr. Bakker, mede namens Consumentenbond
Bijlage 4: kopie *Gas*, dhr. Bakker, mede namens Consumentenbond
Bijlage 5: kopie *De gastemperatuur in de meters*, dhr. Bakker, mede namens Consumentenbond
Bijlage 6: pleitnota dhr. Visser, Energie-Nederland